

Tisztelt emlékező közönség! Kedves diákok és tanárok!

Mottó: „*Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam*”

Pál 2Tim 4,7-8.

Pál apostol Timóteushoz írott második leveléből választott mottó jól jellemzi '56 hőseit, akik vállalva eszméiket, eszményeiket kitartottak a kádári diktatúra elnyomásával szemben. Ilyen hősről lesz szó a mai megemlékező műsorunk során.

Műsorunk szakítva az eddigi hagyománnyal alapvetően nem az 1956-os forradalom és szabadságharc fő eseményeire és általános jellemzőire koncentrál, hanem szűkebb pátriánk, városunk történelméhez kapcsolódva mutat be olyan mártírokat/áldozatokat, akik valamilyen formában kötődtek Vác 1956-os időszakához.

Dr. Kristóf Béla, Kovács Ottó, Gérecz Attila, dr. Brusznai Árpád, Komáromi Kornélia, dr. Pétery József püspök és Pap Béla református lelkész.

Persze most a nevek hallatán mondhatnák a forradalom és szabadságharc történetének ismerői, hogy dr. Brusznai Árpád nem Vácott volt a nemzeti tanács vezetője és a forradalmárok irányítója. Ez így van, hiszen veszprémi tettei miatt ítélték el, de 1957-ben már a váci gimnázium tanára volt, és családja révén kötődik városunkhoz. Hasonlóan „kilóg a sorból” Gérecz Attila is, akit szoktak a forradalom és szabadságharc mártír költőjének is nevezni, mivel a szovjetekkel vívott küzdelemben esett el. Ő az '50-es években raboskodott az ÁVH váci börtönében és vált nagyszerű költővé. És ha már a kivételeknél tartottunk, akkor ebbe a sorba tartozik Pap Béla református lelkész is, hiszen 1956-ban nem váci lelkész volt. Nem, mert az '50-es évek elején már Karcagról hurcolták el, ahová Vácra hívták, és szintén a váci börtön „vendégszeretét” élvezte az 1956 májusáig.

A többiek kapcsán is – dr. Kristóf Béla kivételével, aki polgármesterünk volt 1956-ban – hasonlókat mondhatunk, hogy elsősorban nem Vácott tevékenykedtek a forradalom és a szabadságharc idején. Akkor miért róluk szól a műsor? Egyrészt az előbb említett okok miatt, másrészt, ha valaki vett részt városunk '56-os megemlékezésein, akkor rájuk szokás emlékezni Vácott.

Vácnak a fekvése, Budapest közelsége, a vasúti összeköttetés léte, lehetővé tette a forradalmi események „azonnali” megismerését, ugyanakkor a fővárosnak megvolt az „elszívó” hatása, a fő események közelsége Vácot megkímélte olyan jellegű összecsapásoktól, mint amilyenek a fővárosban, vagy más nagyvárosunkban játszódtak le. A megkíméléshez nagyban hozzájárult dr. Kristóf Béla polgármester tevékenysége, akinek a forradalom alatti, illetve a november 4-e utáni politikája megóvta a várost attól, hogy a szovjetek rommá löjék.

A megtorlást így sem kerülhette az, aki a városunkban, 1956-ban valamilyen szerepet vállalt. 1957 márciusától nagyüzemben gyártotta a Pest Megyei Bíróság zárt üléseken az ítéleteket, melyekben kriminalizálva a cselekedeteket sokévi börtönre és vagyonelkobzásra ítélte a résztvevőket.

Komáromi Kornélia és dr. Brusznai Árpád kapcsán hallhatunk visszaemlékezéseket a lányaiktól – Brusznai Margittól és Szántó Gabriellától –, és ezen keresztül kétféle hozzáállásról, hogy a kádári diktatúra alatt hogyan próbálták a megtorlás áldozatai védeni a családjukat, és ugyanakkor nem feladni az elveiket.

Az életutak ismertetése között magyar költők versei mellett elhangzanak norvég, kanadai vagy olasz költők versei is. A külföldi versek a megtorlás után születtek, így általában a megtorlás iszonyatát és a magyar nép hősiességét és magára hagyatottságát emelik ki.

A versek kapcsán igaznak tűnnek Pogány Sándor szavai, aki 1956. november 4-e után kezdte írni a naplóját: „*Bánatország ez a szegény Magyarország.*”

Az ünnepi műsorunkhoz kapcsolódik egy kiállítás iskolánkban, ahol az itt bemutatandó hősök mellett, más, a váci '56-os eseményekben tevékenyen résztvevő személyekkel ismerkedhettek meg. Valamint dr. Kristóf Béla visszaemlékezéseiből olvashattok a forradalom és a szabadságharc kapcsán.

Beszédemet egy dél-afrikai költő, Antjie Krog szavaival zárom:

„Az igazság ugyan nem támasztja fel a halottakat, de kiszabadítja őket a csend fogságából.”

Kérem, fogadják, fogadjátok szeretettel a 11. b osztály műsorát.